

Tjøme kirkegård syd – Bevaringsplan – Valg av alternativ / KF sak 19-20

Innhold

Vedlegg.....	1
Saksfremstilling	1
Bakgrunn for prosjektet	2
Metode.....	3
Vurderinger og konsekvenser:	4
Økonomiske.....	4
Administrative	5
Kulturhistoriske	6
Alternativer:	6
Alternativ 1: Ikke gjør bevaringsvedtak, kun nødvendig sikringstiltak.....	6
Alternativ 2: Bevare enkelte, spesielle gravminner.	7
Alternativ 3: Miljøbevaring. Alternativ 3a og 3b.	8
Konklusjon.....	11
Forslag til vedtak:	11

Vedlegg

- 1) Gravminneoversikt Tjøme kirkegård syd (356) – med bevaringskriterier og bilder.
- 2) Meget bevaringsverdige og bevaringsverdige gravminner som enkeltobjekter (55) og bevaringsverdige gravminner som del av et miljø (59) – med bevaringskriterier og bilder.
- 3) Gravminner foreslått til gjenbruk (89) – kriterier og bilder.
- 4) Kart med avmerket plass for mulig utstilling av gravminner til gjenbruk.
- 5) Eksempel avtale med fester om bevaring

Saksfremstilling

I følge gravferdslovens § 18 skal Gravminne av kunstnerisk eller kulturhistorisk verdi skal om mulig bli stående på gravplassen.

Tjøme kirkegårds søndre del (Tjøme kirkegård «syd») er den eldste delen av kirkegården ved Tjøme kirke. Kirkegården ble gjort om fra kistegraver til urnegraver i 1990 tallet. Dette på grunn av at størrelseskrav til kistegrav utviklet seg over tid til større enn det som var mulig å få plass til i en allerede anlagt kirkegård. Over tid har et større antall gravminner blitt stående uten ansvarlig fester eller spesielle vernevedtak og flere gravminner er ikke tilfredsstillende sikret. I prosjektet har det vært viktig å vurdere vern av området, enten i form av vern av enkle gravminner eller i form av vern av et område/flere gravminner som inngår i en helhet. Heretter å vurdere konsekvenser og tiltak. Økonomiske, administrative og kulturhistoriske perspektiver er presentert i vurderingene og fellesrådet bes å ta stilling til hvilket bevaringsalternativ bør velges.

Bakgrunn for prosjektet

Det er flere grunner til at bevaring burde vurderes og prioriteres. Hovedgrunner inkluderer:

1. Tjøme syd har en stor andel av gamle gravminner der mange ikke har noen som står som fester/ansvarlig. Dette er problematisk, for ingen har ansvar for gravminnet og ingen betaler leie av grav.
2. Dette er også et forarbeide til digitalisering av gravkartene på gravplassen. På alle feltene er det nå satt ut hjørnemerker og rekkemerker på alle gravrekkene. Alle urnegraver har nå det teoretiske breddemålet 125 cm. Her må gravminner og graver på plassen justeres noe etter hvert.
3. Vi ønsker å ta et ansvar for bevaring av kulturhistorien som mange av gravminnene representerer. Ved å lage denne planen behøver vi ikke ta noen vurdering av bevaring for hvert gravminne som familiene ønsker slettet i årene fremover.
4. Sikring av gravminner som ikke er boltet må gjøres. Dette må gjøres for alle gravminner som blir værende på gravplassen etter vedtak om bevaring er gjort. Denne jobben må kostes av Færder kirkelige fellesråd for alle vi overtar ansvaret for, men vurderes sendt til fester der dette finnes for gravstedet.
5. Ved å gjøre vedtak om gjenbruk av en del av gravminnene vil disse bli stående frem til graven festes på nytt. Dette gjør at gravminner som overskrider dagens øvre grenser for urnegravminner kan brukes videre.

Ledig grav kapasitet Tjøme kirkegård.

På Tjøme kirkegård *nord* er det 12 ledige urnegraver, 11 ledige kistegraver og 368 ledige urnegraver på navnet minnelund.

På Tjøme kirkegård *syd* er det pr. 01.01.2020 ledig 26 urnegraver som er klar for bruk. Det er i tillegg 20 urnegraver som er ledige, men gravstedene holdes ubrukt inntil nabograver er justert til riktig plass. Mellom 20 og 40 graver vil bli ledige som følge av bevaringsplanen. Totalt vil ledig kapasitet være 46 til 86 urnegraver.

De siste 2 årene har det vært behov for 4 nye urnegraver, 1-2 kistegraver og 4-5 urnegraver i navnet minnelund i året. Hvert år er også noen kiste og urnegraver slettet (fester blir ikke fornyet).

Ved bevaring vil ingen av foreslåtte alternativene føre til mangel på urnegraver på Tjøme. Det vil trolig heller ikke få konsekvenser for festeinntektene før om mange år, dersom det velges å bevare mange gravminner.

Metode

Alle gravminner på Tjøme kirkegård syd er fotografert og vurdert. Det er 356 gravminner på gravfeltene og ca. 30 på «museumsdel». Gravminnene på museumsdelen er ikke med i bevaringsplanen videre for alle disse er Færder kirkelige fellestråds eir av fra før. Arbeidet med sikring vil imidlertid også gjelde disse gravminnene. Gravminnene her tas som en egen sak senere. Etter avfotografering har hvert gravminne blitt påført gravplass, felt, rekke og gravnummer. Gravminnene ble først presentert samlet i et dokument hvor der alle gravminnene ligger fortløpende etter felt, rekke og grav. Deretter er det laget et dokument med kategorisert oppsett der alle gravminnene er delt inn i 19 grupper etter utseende. Mal for oppsettet er hentet fra andre bevaringsplaner, «Verneplan for gravplass» veileder utgitt i regi Gravplassrådgiveren i Norge og boka til Helge Klingberg «Gravminner gjennom 1000 år.» I hver gruppe kommer de eldste gravminnene først. Gravminnets alder er satt til året den først gravlagte er satt på gravminnet. Det er også satt på koder som sier noe om eierforholdet på gravstedet. Gravminner som er fra år 2000 og nyere er ikke tatt med i vurderingene da vi mener at de fleste av disse vil være på gravplassen ved neste gjennomgang av bevaringsplanen og vurderes da.

Gravstedenes eierforhold er gruppert etter følgende koder.

1. PF = Privat festeavtale. Dette gjelder for totalt 185 gravminner.
2. FKFV = Færder kirkelige fellestråd står som fester og gravminnene er vernet etter vedtak. Dette gjelder for totalt 11 gravminner.
3. UF = Uten fester. Vi har ingen person registrert som fester hos oss. Dette gjelder totalt 69 gravminner.
4. FU = Fester ukjent. Vi har en person som fester men vedkommende er ikke mulig å få kontakt med. Festetiden utløpte for fra et til mange år siden. Det ble i 2018 og 2019 satt ut skilt på disse gravene med beskjed om å henvende seg kirkekontoret. Dette gjelder totalt 13 gravminner.

Gravminnene er vurdert etter en del kriterier beskrevet i litteraturen henvist til i kapittelet over, herunder:

1. Stilhistorisk verdi. Gravminner og gravutstyr som representerer bestemte stilhistoriske perioder og stilsifter innenfor periodene

2. Teknikkhistorisk/håndverkshistorisk verdi. Gravminner og gravutstyr der en kan gjenkjenne særskilte håndverkstradisjoner og/eller materialtradisjoner.

3. Samfunnshistorisk/sosialhistorisk verdi. Gravminner som viser samfunnsgrupper/klaseskiller/yrker gjerne relatert til lokalhistorie på gravplassen.

4. Personalhistorisk verdi. Gravminner som utpeker seg med hensyn til lokalt, regionalt eller nasjonalt kjente personer.

Det er også tatt hensyn til noe mer **subjektive verdier**: Kunstnerisk-/estetisk verdi, Bruks-/alderspreget verdi, identitetsskapende-/kontinuitetsskapende verdi, forbløffelsens-/nysgjerrighetsskapende verdi og symbolverdi.

Vi ønsker å bruke et utvalg av gamle gravminner som ikke kommer under bevaringskriteriene som gjenbruk. Disse blir stående på sine respektive plasser og tilbys de som ønsker ny urnegrav på Tjøme syd. Det blir Færder kirkelige fellestråd sin oppgave å sikre og rengjøre disse gravminnene og kantklippe til ny fester overtar. Ny fester overtar gravminnet uten noen kostnad, men må selv bekoste nedsliping av gamle navn, påføring av nye navn og transportkostnader tur/retur steinhogger. Dette må trolig føres inn i våre lokale gravferdsvedtekter etter godkjenning av bispedømmerrådet.

Alle gravminner som etter vedtak av bevaringsplanen ikke har noen som er fester, enten privatperson eller Færder kirkelige fellestråd må slettes/fjernes fra gravplassen. Før sletting utføres bør det gjøres en jobb med å lete i gamle gravkort på den enkelte grav. Fylkesmannen må også rådspørres der gravminnet er eldre enn 60 år. Gravminnene settes på lager inne på kirkegården i 1 år før de destrueres.

Planen bør opp til ny vurdering om 15 år, i 2035.

Utvalget som har arbeidet med planen er: Elin Lægreid, Jorunn Fredriksen, Elisabeth Gihle Stakland, Brooke Bakken og Hans Kristian Amundsen.

Vurderinger og konsekvenser:

Ved valg av bevaring vil det være økonomiske og administrative konsekvenser. Ved ikke å bevare gravminner vil det være kulturhistoriske konsekvenser.

Økonomiske

Økonomiske konsekvenser avhenger av flere faktorer, og er ikke mulig å gi i presise former nå. Likevel er det gjort overslag som gir forståelse av omfanget av økonomisk konsekvens.

Engangskostnader:

Alle gravminner må være tilstrekkelig sikret og for gravminner hvor dette ikke er gjort vil det utgjøre en kostnad. Det er særlig de høye gravminnene som trolig ikke er sikret, som har høyest prioritet. Kostnad 1500 – 2500 kroner pr gravminne, inklusiv oppretting. Denne prisen er hvis vi selv utfører med egne folk og maskiner.

Oppretting av ramme rundt og komplettering av gravminner som ikke er hele + pussing og maling av gravutstyr slik som gjerder vil bli en stor jobb som må/kan tas over flere år. Prising av dette er veldig vanskelig nå og vil være avhengig av hvilke råd vi får fra fagpersoner. Det vil være et arbeid som klart

er til gravplassens forskjønnelse og naturlig å finansiere via fondet til det formålet. Dette gjelder for bevarte gravminner som ikke er i privat eie og for de som foreslås til gjenbruk.

Finansiering av engangskostnader: Fond for gravplassenes forskjønnelse.

Årlige driftskostnader:

Klipping av gress rundt gravminnet med trådkutter, priset 200 kroner/gravminne/år.

Årlig sjekk av gravminnet med oppretting og rengjøring om nødvendig, priset 100 kroner.

Totalt 300 kroner årlig for hvert gravminne som bevares og ikke er i privat eie.

Dette vil også gjelde for gravminner som ikke er i privat eie og som foreslås til gjenbruk.

Finansiering: Gravplassansatt ved noe øking av sesonghjelpbudsjett.

«Tapt» inntekt fra festeavgifter. Evt. gjenbruksmulighet.

Frem til revisjon av planen (2035) vil bevaring ikke gi «tap» av inntekter. Grunnen er at det i dag er mange graver på Tjøme syd som ikke er i bruk (ca. 40 stk.) eller som mangler festeperson eller festeperson ikke oppnås kontakt med (ca. 80 stk.) Disse gir i dag ingen inntekt. På lang sikt, avhengig av mange faktorer kan det føre til et lite inntektstap.

«Tapt» areal til ledige graver: Ved lite kapasitet må saken opp til ny vurdering.

Frem til revisjon av planen (2035) vil det uavhengig av alternativ ikke være mangel på ledige urnegraver. Deretter, faktorene som vil på sikt påvirke behov for urnegraver er blant annet dødstallene på Tjøme, kremasjonsprosent, hvor mange ønsker grav på Tjøme syd, hvor mange ønsker å bruke gjenbruks gravminner og hvor mange gravsteder kommer for sletting i årene fremover. Det mest sannsynlige er at det uavhengig av valgt bevaringsalternativ ikke vil innvirke begrensende på kapasitet på Tjøme syd. Ved lite kapasitet må saken tas opp til ny vurdering.

Administrative

Avtaler med festere

For alle gravsteder hvor vi velger å foreslå bevaring må det inngås avtale med fester. Mal til dette formål er laget av andre. Alle gravminner er privat eiendom så bevaring er en frivillig ordning, men konsekvensene for den enkelte fester blir små. Se også vedlagt eksempel avtale.

Oppfølging fra gravferdsadministrasjon

Administrasjon må oppdatere festeopplysninger i Ecclesia for alle som vedtas bevart, føre inn i kommentarfelt Ecclesia alle som tenkes til gjenbruk, lage et system for kantklipp og årlig ettersyn av gravminnene. Send ut, ta imot og arkivere avtaleskjema fra private festere som godtar vårt forslag til bevaring av deres gravminner. Det vil også gå noe mer tid ved valg av gravsted på Tjøme syd, da valget i stor grad vil gå på valg av gravminne. Revisjon av planen igangsettes om 15 år.

Kulturhistoriske

Bevaring av gravminner bidrar til å fortelle Færders historie. Eldre gravminner er laget av lokal steinarter og med lokal kunsthistoriske teknikker. Stein fra lokale steinbrudd og gårder i området er brukt. Dette til sammenligning med steinarter som brukes i dag, som er ofte importert fra andre land til rimelige priser, med et annet steinuttrykk.

Bevaring av slike områder beriker lokal kulturforståelse. I Færder vil det si at maritim nærhet vises i stillingsbetegnelser på gamle gravminner. Eksempelvis finner du «skipsfører», «los» og «skipsreder» i tillegg til mer vanlig «rektor», «bestyrer» og enkelte kirkelige stillinger.

Eldre gravminner ble satt opp på kirkegården når det var andre høyde og bredde bestemmelser for gravminner. Disse vil ikke være tillatt å sette opp i dag innenfor gjeldende regelverk. Dersom eldre gravminner som ikke passer inn i dagens dimensjonskrav blir tatt fra kirkegården vil det ikke være mulig å sette de opp igjen.

Gravminner som er foreslått bevart her er ikke unik i Norges sammenheng, men samlet utgjør de den størst samling av samlokalisert eldre gravminner i Færder. Dette gjør at bevaring bør vurderes.

Alternativer presentert går fra minst bevaring i alternativ 1 til mest omfattende bevaring i alternativ 3b. Vurderingen står på å ikke bevare, å bevare enkeltobjekter som er helt spesielle, eller å bevare et miljø. Ved bevaring av et miljø vil det gjør at Tjøme kirkegård syd beholder sitt preg som en eldre kirkegård. Ved bevaring av enkelte objekter vil det være noen eldre gravminner her og der. Ved bevaring av miljøgravminner må det samtidig vurderes om det skal stilles spesielle krav til fremtidige gravminner på Tjøme syd for å bevare et helhetlig uttrykk— eller om det er mulig å innføre alle typer gravminner. En måte å bevare Tjøme kirkegård syds miljø er å gjenbruke eldre gravminner, dette beskrives i alternativ 3b.

Alternativer:

Alternativ 1: Ikke gjør bevaringsvedtak, kun nødvendig sikringstiltak.

Fellesrådet må—uavhengig av bevaringsvalg—sjekke om alle gravminner på Tjøme syd er tilstrekkelig sikret. Gravplassbetjening foretar sikring for bevarte gravminner eller legger ned usikrede

gravminner slik at det ikke er til fare for noen. For alle gravminner som legges ned må brev sendes til fester.

Sikring/bolting av:

- 7 av 11 gravminner som er i dag i Færder kirkelig fellesråds eie.
- Alle stående gravminner på «museumsavdeling» må boltes, 10-20 stk.
- Ca. 80 gravminner har ikke avklart festeforhold og disse må fjernes. Fylkesmannen rådspørres før gravminner over 60 år fjernes.

Fellesrådet må være pådriver for sikring av alle gravminner i privat eie som ikke er sikret fra før. Ukjent antall.

Økonomisk konsekvens:

Engangskostnader estimeres til 30 000 – 60 000 kr for sikring/oppretting av gravminner.

Årlige kostnader estimeres til ca 300 kroner pr år x 30 gravminner = 9 000 kroner. Årlige driftskostnader er uendret ettersom ingen flere gravminner blir bevart sammenlignet med dagens nivå.

Alternativ 2: Bevare enkelte, spesielle gravminner.

Bevare kun 55 gravminner som er vurdert bevaringsverdig eller meget bevaringsverdige som enkelt objekter. Dette er inklusiv 6 gravminner fellesrådet har vedtatt bevaring på fra før.

Eieforhold for gravminnene:

Det er 35 av gravminnene i dette alternativet som har privat fester. Dette berører 29 gravsteder. For bevaring av disse må det inngå avtale om bevaring med fester.

I tillegg er det 6 gravminner i Færder kirkelige fellesråds eie og 14 gravminner uten festeperson, som ikke krever spesielle avtaler.

Sikringsforhold

Ved et vedtak om bevaring må vi selv bekoste sikring/oppretting av 11 gravminner. Vi må også sannsynligvis bekoste sikring/oppretting av 33 gravminner i privat eie vi ønsker å bevare og gjøre avtale med.

Engangskostnader for sikring/oppretting: Som i alternativ 1 (30.000-60.000) + (33 x 1500-2500) = 49.500 - 142.500 kroner.

Opprusting og vedlikehold

Engangskostnad vil bestå i oppretting av gravutstyr, istandsetting/komplettering av gravminne og gravutstyr. Kostnaden er svært vanskelig å anslå og vil variere mye fra gravminne til gravminne. Kan tas over flere år og etter råd fra fagpersoner.

Vedlikeholdsbehovet for dette alternativet er kantklipping, ettersyn, oppretting og rengjøring.

Årlig kostnad: 55 gravminner x 300 kr/år = 16.500 kroner.

«Tapt» teoretisk inntekt

Gravsteder med gravminner i privat eie vi vedtar bevaring på betaler fester festeavgift som tidligere. Fellesrådet kommer inn den dagen fester ikke ønsker gravstedet til eget bruk. I praksis er det mange ledige graver på kirkegården, så man kan ikke regne noen inntekt som tapt.

Alternativ 3: Miljøbevaring. Alternativ 3a og 3b.

Alternativ 3 bevarer flere gravminner slik at området Tjøme syd fremstår til en større grad som en helhetlig gammel gravplass. Det innebærer at flere gravminner blir bevart for å beholde preget som er i dag. Det er også et forslag om å ikke tillate nye gravminner, men å kreve at nye graver gjenbraker eldre gravminner som allerede står på kirkegården.

Ved alternativ 3 bør det vurderes om det skal innføres restriksjoner på nye gravminner, som blir nedfelt i vedtektene for kirkegården. Ved å innføre restriksjoner på nye gravminner vil det bidra til å beholde et helhetlig uttrykk på gravplassen.

Alternativ 3a: Bevare et miljø med gravminner i tillegg til enkelte spesielle gravminner.

Bevare 114 gravminner: 59 gravminner som del av et miljø, pluss de 55 gravminnene i alternativ 2. Dette alternativet er inklusiv de 11 gravminnene fellesrådet har vedtak på fra før.

Alternativ 3a inkluderer ikke gjenbruk, og det er ikke restriksjoner på nye gravminner som blir satt opp.

Gravminner og gravutstyr bevares slik de er og kan ikke brukes på nytt, eventuelt før et nytt vedtak som opphever bevaringsbestemmelser.

Eieforhold

Av de 59 gravminnene som er i tillegg til alt. 2 og som ønskes bevart som en del av miljø har 31 gravminner privat fester. Dette berører 25 gravsteder. Det er 5 gravminner med kirkelig fellesråd som fester og 21 gravminner uten fester. Totalt utgjør dette (25+29=) 54 avtaler med private festere for alternativ 2 og 3.

Sikringsforhold

Ved et vedtak om bevaring må vi selv bekoste sikring/oppretting av 42 gravminner. Vi må også sannsynligvis bekoste sikring/oppretting av 58 gravminner i privat eie vi ønsker å bevare og gjøre avtale med.

Engangskostnad for sikring/oppretting estimeres til: Som i alternativ 1 (30.000-60.000) + alternativ 2 (33 x 1500-2500) + alternativ 3a (59 x 1500-2500) = 138 000 – 290 000 kroner.

Opprustning og vedlikeholdskostnader

Engangskostnad vil bestå i oppretting av gravutstyr, istandsetting/komplettering av gravminne og gravutstyr. Kostnaden er svært vanskelig å anslå og vil variere mye fra gravminne til gravminne. Kan tas over flere år og etter råd fra fagpersoner.

Vedlikeholdsbehovet for dette alternativet er kantklipping, ettersyn, oppretting og rengjøring.

Årlig kostnad: 114 gravminner x 300 kr/år = 34.200 kroner.

«Tapt» teoretisk inntekt: Ved behov for flere graver ville det være det en tapt inntekt, men når kirkegården har ledig kapasitet (som det vil i overskuelig framtid) er det trolig ikke være mulig å få inn inntekter på gravene uansett. Derfor er dette ikke et vesentlig argument i mot å bevare flere gravminner.

Alternativ 3b: Bevare et miljø med gravminner i tillegg til enkelte spesielle gravminner totalt 114 gravminner(som i 3a), + gjenbruke 89 av gravminnene som i dag står på gravplassen.+ en restriksjon på ny gravminner som må velges fra de utstilte gravminnene på område ved Tjøme syd.

I alternativ 3 b er det i tillegg til bevaring av gravminner for å sikre et helhetlig område, begrensninger ved valg av nye gravminner. Ved valg av ny grav kan en velge blant eldre bevaringsverdige gravminner for gjenbruk eller fra utstilte gravminner der det velges gravsted som ikke har gravminne fra før.

Gjenbruksordning: Det kan kun brukes gjenbruksgravminner ved valg av nytt gravsted på Tjøme syd. Dette som en forsøksordning frem til revisjon av bevaringsplan i 2035. De 89 gravminnene som er merket med gjenbruk blir stående med gamle navn på gravstedet de hører til. De som velger ny grav velger da gravsted med tilhørende gravminne. I tillegg plukkes det ut egnede gravminner blant de gravminnene som slettes på alle våre gravplasser. Gravminnet rengjøres, navnet slipes ned, sikres hvis nødvendig og settes på en utstilling på Tjøme syd. Eksempelvis kan det til en hver tid være 10 til 15 gravminner å velge fra. Se forslag til plassering i vedlegg 4.

Eventuelle restriksjoner må nedfelles i kirkegårdsvedtekter.

Eierforhold

Alle gravminner som fortsatt befinner seg på gravplassen 6 måneder etter utløp av festetid går over fra privat eie til kirkelig fellesråds eie (gravferdsloven § 18). Dagens ordning er at gravminnene blir stående over 6 måneder på gravplass eiendommer før de destrueres. Det er plukket ut totalt 89 gravminner som er tenkt til gjenbruk. Av disse er det 65 som fortsatt er i privat eie. 24 gravminner er uten fester og klar til gjenbruk. Gravminner i privat eie forblir det uten noen spesiell avtale. Etter

hvert som de kommer til sletting settes kirkelig fellesråd som eier og graven er klar for ny fester. De øvrige settes med kirkelig fellesråd som fester.

Det er mulig at det trengs et vedtak for å sikre at de som velger en ny grav med gjenbruksgravminne faktisk bruker det, og at dette føres inn i kirkegårdsvedtekter.

Sikringsforhold

Alle gravminnene dette vil gjelde er trolig boltet fra før. Det kan for noen være slik at nytt fundament må lages, da vedtekter som omfatter mål på fundament er endret de senere år. Alle gravminner Færder kirkelige fellesråd står som fester av må sikres. Dette gjelder 19 gravminner. Vi sjekker i forbindelse med denne planen sikringen av alle gravminnene så de som senere blir slettet og går over til gjenbruk vil være sikret.

Vedlikehold og kostnad

Utstillingsområde for gjenbruksgravminner: Det vil påløpe et mindre årlig vedlikehold av området vi bruker som utstilling. Tenker en gruset plass. Det vil og være et årlig ettersyn av gravminnene.

Kostnaden knyttes til opparbeidelse av område som gravminnene skal stå på Tjøme. Rengjøring og nedsliping av gamle navn. Transport og montering på utstillingen Tjøme syd.

Opparbeidelse av område estimeres til 10 – 15 000 kroner, finansiert fra fondet for gravplassenes forskjønnelse.

Nedsliping av gamle navn pr. gravminne ca 2 000 kroner. Dette er et utlegg vi må ta, men vi kan velge å selge gravminne videre for denne summen eller mer. Transport til Tjøme og montering på utstillingsplass kan tas fra drift, da dette ikke vil være et stort omfang.

Alle gravminnene som settes til gjenbruk og ikke er privat festet blir ledige graver med klausulen om at gravminne på graven må brukes. Alle disse må rengjøres og plassering justeres slik at de står i senter av oppmålt grav. Dette gjelder 19 gravminner. Dette vil også føre til et mer ryddig utseende på gravplassen.

Kostnader i tillegg til alternativ 3a vil bli.

Engangskostnad for sikring/oppretting estimeres til: $19 \times 1\,500 - 2\,500 = 28\,500 - 47\,500$ kroner.

Vedlikeholdsbehovet for dette alternativet er kantklipping, ettersyn, oppretting og rengjøring.

Årlig kostnad estimeres til $(19 \times 300) = 5\,700$ kr/år. Dette beløpet kan stige hvis det blir fler av de totalt 89 gravminnene som pårørende ikke lenger ønsker å betale festeavgift for.

«Tapt» teoretisk inntekt.

Alle gravene med gravminner til gjenbruk vil enten være ledige gravsteder eller gravsteder i privat eie og dermed vil det ikke være noen form for tapt inntekt ved denne ordningen.

Konklusjon

Gravferdsloven legger vekt på at gravminner av kulturhistorisk verdi bør om mulig bli stående på gravplassen. Å sette bevaring i system inngår som en del av forvaltningsoppgaven og beriker lokalhistorieforståelse. Fellesrådet må ta stilling til hvilket alternativ for bevaring som velges. Alternativ 1: kun sikring, Alternativ 2: bevaring av enkelte spesielle gravminner, Alternativ 3a: bevaring av et miljø, Alternativ 3b: bevaring av miljø og et aktivt gjenbruk av gravminner.

Forslag til vedtak:

Se eget dokument med forslag til vedtak.